PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · HISTORIA · KLASA 6

Dział 2. Odrodzenie i reformacja

Humanizm, druk Gutenberga, sztuka i nauka renesansu (także w Polsce), Luter, podział Kościoła, sobór trydencki, tolerancja w Rzeczypospolitej. Sześć kart pracy: karta z najważniejszymi wiadomościami i przykładami, trzy karty ćwiczeń (w tym praca ze źródłem), dwa równoległe sprawdziany (grupy A i B) oraz pełny klucz odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Odrodzenie i reformacja** Humanizm, druk Gutenberga, sztuka i nauka renesansu (także w Polsce), Luter, podział Kościoła, sobór trydencki, tolerancja w Rzeczypospolitej	7 zad. 28 pkt
2	**Odrodzenie i reformacja – ćwiczenia** Postacie, humanizm, reformacja	4 zad. 13 pkt
3	**Odrodzenie i reformacja – utrwalenie** Znaczenie druku, przyczyny reformacji, sztuka	5 zad. 15 pkt
4	**Pracuję ze źródłem – tezy** Tezy Lutra, konfederacja warszawska, tolerancja	4 zad. 12 pkt
5	**Sprawdzian: odrodzenie i reformacja – grupa A** 30 minut · 20 pkt	6 zad. 20 pkt
6	**Sprawdzian: odrodzenie i reformacja – grupa B** 30 minut · 20 pkt	6 zad. 20 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny dla klasy 6 szkoły podstawowej (rok szkolny 2026/2027). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Odrodzenie i reformacja

Humanizm, druk Gutenberga, sztuka i nauka renesansu (także w Polsce), Luter, podział Kościoła, sobór trydencki, tolerancja w Rzeczypospolitej

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Przypomnij sobie

- **Odrodzenie (renesans)** to epoka, która zaczęła się we Włoszech w XIV–XV wieku, a w XVI wieku objęła dużą część Europy. Wtedy powrócono do wzorów antycznych i postawiono w centrum **człowieka**.
- **Humanizm** – prąd umysłowy renesansu. Zasada: *„Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce”*.
- Około **1450 roku Jan Gutenberg** wynalazł **druk** z ruchomych czcionek. Książki staniały i wiedza rozeszła się po Europie o wiele szybciej.
- Twórcy renesansu: **Leonardo da Vinci**, **Michał Anioł**, **Rafael**; humanista **Erazm z Rotterdamu**; uczony **Galileusz**, który obserwacjami przez lunetę poparł teorię Kopernika. W Polsce: **Jan Kochanowski**, **Mikołaj Rej** („Polacy nie gęsi, iż swój język mają”) i **Andrzej Frycz Modrzewski**, który w dziele „O poprawie Rzeczypospolitej” domagał się równych kar dla wszystkich stanów. Symbolem renesansu w Polsce jest przebudowany **Wawel** z kaplicą Zygmuntowską. Reformacja przyniosła książki po polsku – m.in. przekłady Biblii.
- W **1543 roku** Mikołaj Kopernik wydał dzieło „O obrotach sfer niebieskich” – Ziemia krąży wokół Słońca.
- **1517 – Marcin Luter** ogłosił w **Wittenberdze** (w Niemczech) 95 tez, krytykując m.in. sprzedaż odpustów. Zaczęła się **reformacja**, czyli ruch naprawy Kościoła.
- **Przyczyny reformacji**: sprzedaż odpustów, bogactwo i zaniedbania części duchowieństwa, chęć władców i szlachty, by przejąć majątki kościelne i uniezależnić się od papieża. Luter uczył, że o zbawieniu decyduje **wiara**, a jedynym źródłem wiary jest **Pismo Święte**, które przełożył na język niemiecki.
- **Jan Kalwin** działał w **Genewie**. Głosił, że Bóg z góry przeznaczył ludzi do zbawienia lub potępienia (**predestynacja**), a znakiem łaski może być pracowitość i skromne życie. Kościoły kalwińskie były bardzo surowe: bez obrazów i bogatych ozdób.
- Skutkiem reformacji był **podział Kościoła zachodniego**: powstały wyznania protestanckie (luteranizm, kalwinizm, anglikanizm). W Europie wybuchły wojny religijne.
- **Reforma Kościoła katolickiego** (kontrreformacja): **sobór trydencki** (1545–1563) potwierdził naukę Kościoła, nakazał zakładanie seminariów dla księży i zakazał zbierania pieniędzy przy ogłaszaniu odpustów; nowy zakon **jezuitów** (założony przez Ignacego Loyolę) prowadził szkoły i misje.
- Renesansowe budowle poznasz po **attyce** (ozdobnym murku nad dachem), **krużgankach** (arkadowych galeriach wokół dziedzińca), kopułach i symetrii. Przykłady w Polsce: dziedziniec zamku na Wawelu, Kaplica Zygmuntowska, Sukiennice w Krakowie z attyką, ratusz w Poznaniu, Zamość. Poszukaj renesansowego zabytku w swoim regionie.
- Rzeczpospolita słynęła w tym czasie z **tolerancji religijnej** – w 1573 roku szlachta zawarła **konfederację warszawską** gwarantującą pokój między wyznaniami.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Odrodzenie i reformacja – ćwiczenia

Postacie, humanizm, reformacja

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Pamiętaj: jeśli czegoś nie pamiętasz, wróć do ramki „Przypomnij sobie" na karcie 1.

strona Biblii, ok. 1455

1 Połącz postać z dokonaniem. ___ / 5 pkt

1. Jan Gutenberg	a) założyciel zakonu jezuitów
2. Leonardo da Vinci	b) wynalazca druku ruchomą czcionką
3. Michał Anioł	c) ogłosił 95 tez w 1517 r.
4. Marcin Luter	d) autor „Mony Lisy"
5. Ignacy Loyola	e) twórca fresków w Kaplicy Sykstyńskiej

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

2 Uzupełnij. ___ / 3 pkt

1. Nurt stawiający człowieka w centrum zainteresowań to _____.
2. Miasto, w którym działał Jan Kalwin: _____.
3. Sobór, który zreformował Kościół katolicki, odbył się w _____.

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Druk sprawił, że książki stały się tańsze.	P	F
2. Luter krytykował sprzedaż odpustów.	P	F
3. Renesans narodził się we Włoszech.	P	F
4. Jezuici wspierali reformację.	P	F

4 Który polski pisarz domagał się w dziele „O poprawie Rzeczypospolitej" równych kar dla wszystkich stanów? ___ / 1 pkt

A. Mikołaj Rej
B. Mikołaj Kopernik
C. Andrzej Frycz Modrzewski
D. Jan Kochanowski

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: odrodzenie i reformacja – grupa A

30 minut · 20 pkt

KARTA 5/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 20 pkt

1 Uzupełnij. ___ / 3 pkt

1. Miasto, w którym Luter ogłosił 95 tez: _____
2. Twórca obrazu „Mona Lisa”: _____
3. Zakon założony przez Ignacego Loyolę: _____

2 Połącz postać z opisem. ___ / 4 pkt

1. Erazm z Rotterdamu	a) astronom, twórca teorii heliocentrycznej
2. Jan Kalwin	b) humanista, jeden z najsłynniejszych uczonych renesansu
3. Mikołaj Kopernik	c) twórca fresków w Kaplicy Sykstyńskiej
4. Michał Anioł	d) reformator religijny działający w Genewie

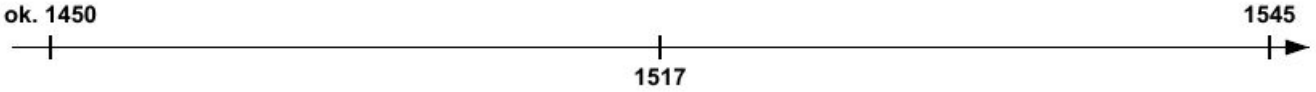
1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 Oceń prawdziwość zdań. ___ / 4 pkt

1. Renesans narodził się we Włoszech.	P	F
2. Luter uważał, że zbawienie można kupić.	P	F
3. Konfederacja warszawska zapewniała pokój między wyznaniami.	P	F
4. Sobór trydencki nakazał zakładanie seminariów dla księży.	P	F

4 Przyporządkuj wydarzeniom daty zaznaczone na osi czasu. ___ / 3 pkt

Odrodzenie i reformacja

1. początek soboru trydenckiego – _____
2. wynalezienie druku przez Gutenberga – _____
3. 95 tez Lutra – _____

PIERWSZA ŁAWKA

5 **Przeczytaj fragment i wykonaj zadania.** ___ / 3 pkt

Frycz Modrzewski o karach

W XVI wieku szlachcic, który zabił chłopa, płacił tylko karę pieniężną (główszczyznę), a chłop, który zabił szlachcica, był karany śmiercią. Andrzej Frycz Modrzewski uważał to za niesprawiedliwe: pytał, czy życie jednego człowieka może być warte mniej niż życie drugiego, i domagał się, by za zabójstwo karano jednakowo ludzi wszystkich stanów.

Tekst własny na podstawie poglądów Andrzeja Frycza Modrzewskiego („Łaski albo o karze za mężobójstwo", 1543; „O poprawie Rzeczypospolitej", 1551)

5.1 **Czego domagał się autor?** ___ / 1 pkt

A. przywilejów dla mieszczan

B. jednakowych kar dla wszystkich stanów

C. zniesienia sądów

D. surowszych kar dla chłopów

5.2 **Wyjaśnij, dlaczego poglądy Frycza Modrzewskiego były w XVI wieku śmiałe.** ___ / 2 pkt

6 **Porównaj sposób przedstawiania człowieka w sztuce średniowiecza i renesansu. Podaj jedną różnicę i wyjaśnij, z czego wynikała.** ___ / 3 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Odrodzenie i reformacja – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6

Podgląd pokazał 5 z 15 stron. Pełna wersja: 15 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Odrodzenie i reformacja – 7 zadań, 28 pkt
- Karta 2: Odrodzenie i reformacja – ćwiczenia – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 3: Odrodzenie i reformacja – utrwalenie – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 4: Pracuję ze źródłem – tezy – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: odrodzenie i reformacja – grupa A – 6 zadań, 20 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: odrodzenie i reformacja – grupa B – 6 zadań, 20 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/historia-klasa-6-dzial-02-odrodzenie-i-reformacja-zestaw